

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อโปสเตอร์เรื่องการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัย สำหรับกลุ่มแปรรูปกล้วยตาก เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลก่อนและหลังการใช้โปสเตอร์เรื่องการ ผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัย และศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มแปรรูปกล้วยตากต่อสื่อโปสเตอร์เรื่อง การผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัย โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยตากในจังหวัด พิษณุโลกจำนวน 148 คน ด้วยการแจกแบบสอบถามโดยให้ความรู้ผ่านสื่อโปสเตอร์ที่สร้างขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่าอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น ร้อยละ 70.9 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 75 มีอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพ หลักคิดเป็น ร้อยละ 63.5 และอาชีพแปรรูปกล้วยตากเป็นอาชีพเสริมคิดเป็น ร้อยละ 68.9 ส่วน ใหญ่มีรายได้ 30,000 – 39,999 บาท/ปี และมีประสบการณ์ในการแปรรูปกล้วยตาก 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.1
2. ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบทั้ง 6 ชุด เกี่ยวกับการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับความรู้จากสื่อโปสเตอร์ในแบบทดสอบชุดที่ 1 เรื่อง สถานที่ตั้งและอาคารผลิต คือ สถานที่ตั้งที่เหมาะสม ลักษณะอาคารผลิตกล้วยตาก และ บริเวณผลิตกล้วยตาก ในแบบทดสอบชุดที่ 2 เรื่อง เครื่องมือและอุปกรณ์การผลิต คือ ลักษณะ ตู้อบที่ดี เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องสัมผัสกับอาหาร การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิต และ ข้อควรปฏิบัติในการใช้ภาชนะ เครื่องมือและอุปกรณ์ ในแบบทดสอบชุดที่ 3 เรื่อง การ ควบคุมกระบวนการผลิต คือ ลักษณะกล้วยตากที่ดี ขั้นตอนการผลิตกล้วยตาก การนำกล้วยตาก เข้าตู้อบ ในแบบทดสอบชุดที่ 4 เรื่อง การสุขาภิบาลในโรงงาน คือ การสุขาภิบาล คุณภาพน้ำใช้ ในโรงงาน สุขลักษณะก่อนการแปรรูปกล้วยตาก ห้องน้ำ ห้องล้างบริเวณผลิตกล้วยตาก ในแบบทดสอบชุดที่ 5 เรื่อง การบำรุงรักษาและทำความสะอาด คือ การเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ การปฏิบัติต่อเครื่องมือและอุปกรณ์ในการแปรรูปกล้วย การทำความสะอาดแผงตากกล้วย การปฏิบัติที่ถูกต้องในการใช้สารเคมี ในแบบทดสอบชุดที่ 6 เรื่อง บุคลากร คือ บทบาทในการ ผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและปลอดภัย การแต่งกาย การปฏิบัติตัว การอบรมความรู้

จากผลการทดสอบความรู้เรื่องการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัย โดยใช้สถิติ t เปรียบเทียบคะแนนที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ถูกต้องก่อนการให้ความรู้ และหลังการให้ความรู้ผ่านสื่อโปสเตอร์ พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($\alpha = 0.05$) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับความรู้จากสื่อโปสเตอร์

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยตากที่มีสื่อโปสเตอร์พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อสื่อโปสเตอร์เรื่องการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัย ในด้านเนื้อหา คือ เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ ในด้านภาษา คือ สั้น กระชับ ได้รับความเข้าใจความ ในด้านภาพประกอบ คือ สี สีสวยงาม คมชัด ในด้านตัวอักษร คือ อ่านได้ง่าย ในด้านภาพรวม คือ ลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสื่อโปสเตอร์เรื่องการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัยที่สร้างขึ้นสามารถช่วยให้กลุ่มเกษตรกรแปรรูปกล้วยตากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแปรรูปกล้วยตากให้มีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น ดังนั้นถือได้ว่าสื่อโปสเตอร์นี้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นข้อปฏิบัติให้กับกลุ่มแปรรูปกล้วยตากในอีกหลายพื้นที่ได้และจากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย คือ

1. ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเพิ่มขึ้นมีทั้งหมด 22 ข้อคำถาม และมี 3 ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ถูกต้องร้อยละ 100 ได้แก่ สถานที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับการแปรรูปกล้วยตากให้ปลอดภัย ข้อควรปฏิบัติในการใช้ภาชนะ เครื่องมือและอุปกรณ์ สุขลักษณะที่ดีก่อนการแปรรูปกล้วยตาก

2. ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเท่าเดิมมีทั้งหมด 3 ข้อคำถาม ได้แก่ การป้องกันสัตว์และแมลงรบกวน การบำรุงรักษาและทำความสะอาดมีส่วนช่วยในการผลิตกล้วยตากให้ปลอดภัย ลักษณะของบุคลากรที่ดี ซึ่งอาจเป็นความรู้เดิมที่กลุ่มตัวอย่างมีอยู่ จึงทำให้มั่นใจในการตอบข้อคำถาม

3. ข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนลดลงมีทั้งหมด 5 ข้อคำถาม ได้แก่ บริเวณโดยรอบตู้ตากกล้วยที่ดี การปฏิบัติที่ดีต่อการดูแลรักษาตู้อบกล้วย ขั้นตอนแรกในการผลิตกล้วยตาก ขั้นตอนใดไม่ใช่การทำกล้วยตาก สิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสุขาภิบาล ซึ่งอาจมาจากข้อคำถามมีคำตอบใกล้เคียงกัน รวมถึงอาจมีสาเหตุมาจากในบางกลุ่มมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์

อื่น ๆ นอกเหนือจากแปรรูปกล้วยตาก เช่น กล้วยกวน กล้วยม้วน ซึ่งขั้นตอนของการแปรรูปมีการนำกล้วยไปบดให้ละเอียด ซึ่งถ้าผู้ตอบอ่านข้อความไม่ชัดเจนก็อาจเกิดความสับสนและตอบผิดได้

4. ด้านความพึงพอใจของกลุ่มแปรรูปกล้วยตากต่อสื่อโปสเตอร์นั้น กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อสื่อโปสเตอร์ในด้านเนื้อหา เกี่ยวกับการเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้มากที่สุด ซึ่งหากทุกกลุ่มสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากสื่อโปสเตอร์ไปใช้ในการผลิตกล้วยตากให้มีความปลอดภัยก็จะช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยของกล้วยตากที่เกษตรกรผลิตขึ้นในด้านภาษา คือ ล้น กะทัดรัด ได้ใจความ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของลัดดา สุขปริดี ที่กล่าวถึงลักษณะของโปสเตอร์ที่ดีควรมีข้อความสั้น กะทัดรัด มีความหมายดีและจำง่าย (ลัดดา สุขปริดี, 2523. หน้า 183) ในด้านภาพประกอบ คือ สีล้นสวยงาม คมชัด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Davis เมื่อใช้สีพื้นหลังที่มีสีอ่อนก็จะช่วยเพิ่มความคมชัดให้กับภาพประกอบมากขึ้น (Davis, 1996. p.175 - 179) และผู้วิจัยเลือกสีเหลืองเป็นสีพื้นให้กับโปสเตอร์ที่สร้างขึ้น โดยมีความหมายถึง ความร่าเริง ความเบิกบาน (รัชมน ศรีแก่นจันทร์, 2546. หน้า 151-165) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการรับประทานกล้วยตากที่ปลอดภัยช่วยให้มีสุขภาพแข็งแรง จิตใจเบิกบานและมีความสุข ในด้านตัวอักษร คือ อ่านได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Davis ซึ่งกล่าวถึงโปสเตอร์ที่ดีควรมองเห็นได้ในระยะ 5 - 10 เมตรและเนื้อหาต้องอ่านได้ในระยะ 1.5 - 2 เมตร (Davis, 1996. p.175 - 179) ในด้านภาพรวม คือ ลำดับขั้นตอนเข้าใจง่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เมื่อได้ผลิตภัณฑ์กล้วยตากที่ปลอดภัยแล้วควรศึกษาเปรียบเทียบอายุการเก็บของกล้วยตากที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ปลอดภัยกับกรรมวิธีการผลิตทั่วไปตามธรรมชาติ และการสร้างฉลากโภชนาการในการบริโภคกล้วยตากที่ปลอดภัย รวมถึงการศึกษาการผลิตกล้วยตากที่ปลอดภัยโดยผ่านสื่ออื่น ๆ เช่น จัดทำคู่มือ วีดีโอ แผ่นพับ วิทยุชุมชน การอบรมความรู้ เป็นต้น